

Boom, je kunt het dak op!

Maar wat mag absoluut niet misgaan bij daktuinaanleg?

Er komt meer interesse voor daktuinen en bomen op daken, ook al ontvang je hiervoor in Nederland bijna nooit subsidie, zoals onze oosterburen belastingkorting ontvangen op de aanleg van daktuinen met waterretentie. Robert Smid van Du Pré Groenprojecten spoort aanleg van daktuinen aan om de openbare ruimte groener te maken. Volgens hem kan bijna iedere soort en maat boom het dak op. Maar dan moet het aanlegteam van de daktuin wel weten waarmee het bezig is, want er kan veel misgaan.

Auteur: Karlijn Raats

Robert Smid, zelf directielid van Du Pré Groenprojecten en specialist binnen het vaste samenwerkingsverband Greenproof in de aanleg van daktuinen, helpt mee om alle valkuilen op een rij te zetten die komen kijken bij de aanleg van daktuinen en het daarbij plaatsen van bomen op daken. Waar moet je allemaal extra goed op letten?

1. 100 procent hechting van de dakdekking

De dakdekking moet voor 100 procent verkleefd zijn aan de ondergrond. Bij traditionele dakdekking gebeurt de hechting van bitumenachtig materiaal door verhitting. Het kleeft wel, maar hecht niet zo goed. Ook is bij traditionele dakdekking de kans groot dat de dakdekking loskomt door achtergebleven vocht in het onderliggende beton. Dat kan binnen enkele dagen na aanleg al gebeuren. Als de dakdekking een lek bevat, is door loszittende dakdekking moeilijk te bepalen waar het lek zit. Een oplossing is om het bitumen-latexmengsel op te lossen in zeepsop. Bij het aanbrengen wordt dan een zoutoplossing meegespoten die de zeepsop als het ware uitdrijft, waardoor de bitumen- en latexdeeltjes volledig hechten. Er ontstaan een naadloze afdichting. Dit is een zeer specifiek proces dat kennis vereist en contact met de juiste leverancier.

Door het bitumen-latexmengsel op te lossen in zeepsop krijg je 100 procent dakdekhechting. Bij het aanbrengen wordt dan een zoutoplossing meegespoten die de zeepsop als het ware uitdrijft, waardoor de bitumen- en latexdeeltjes volledig hechten.

2. Wortelwerendheid van de dakdekking

Er bestaat wortelwerende dakdekking. Maar dat zijn rollen, waarvan de naden voor lekkagerisico zorgen. Zoek een wortelwerende dakdekking aan één stuk. Het werken met losliggende, wortelwerende folies is sterk af te raden.

Hechtingsmateriaal voor dakdekking: een teerachtig materiaal, traditioneel opgebracht door verhitting. Het kleeft wel, maar hecht niet superstevig.

3. Tegengaan van verdichting

Op een daktuin moet je ervoor zorgen dat de waterafvoer goed is en dat je bodem genoeg lucht bevat. Dat is een voorwaarde voor de planten om te groeien, net zoals in de volle grond. Oplossingen hiervoor zijn de inzet van beproefde substraten en afdekfolie.

4. Kennis van alle daktuinaanlegonderdelen bij de opdrachtgever en opdrachtnemers

Zowel opdrachtgever als opdrachtnemers hebben onderling vaak te weinig verstand van de verschillende onderdelen die komen kijken bij daktuinaanleg. Adviseurs van de ontwerpende partijen ontbreekt het nogal eens aan voldoende kennis van groen op daken om voldoende te anticiperen

op zaken die mis kunnen gaan. Hierdoor staat een boomsoort niet altijd in het juiste substraat, heeft zijn groeiplaats niet de juiste diepte of blijkt het dak tegen de tijd van de boomaanplant niet stevig genoeg te zijn voor het gewicht van de boom, waardoor er op de valreep een andere boom moet komen of de boom op een andere plaats op het dak moet komen te staan.

Er moet overleg plaatsvinden tussen de groenvoorziener en de boomkweker/-leverancier over het te bereiken eindgewicht van de gewenste boomsoort en de omloopsnelheid van de boom op het dak. De groenvoorziener moet ook beoordelen of de boomsoort geschikt is om op een dak te staan. Niet iedere boom past op ieder dak, net zomin als iedere boom op iedere volle grondsoort kan staan, neem nou veengrond. Alle boom- en plantensoorten met woekerende of penwortels, zoals bamboe of dennen kun je niet op een dak planten. De omloopsnelheid hangt alleen af van hoe lang een gebouw gepland staat om te blijven staan, want een boom kan in principe net zo lang leven op een dak als in de volle grond. Als een gebouw na veertig jaar gesloopt wordt, raden we af een beuk te kiezen, bijvoorbeeld. Al deze informatie geeft de groenvoorziener vervolgens door aan de bouwkundige. Die zorgt dan vervolgens voor een bouwplan in samenwerking met de architect. De samenwerking tussen alle partijen is belangrijk. Als deze zo vroeg mogelijk betrokken raken, kan er al voor de bouw gedacht worden over doel van het ontwerp en de mogelijkheden en onmogelijkheden binnen het gegeven van de bouw.

5. Kennis van wateropslag op daken

Ook al krijgen Nederlands nog te weinig subsidie voor de aanleg van daktuinen met waterretentie zoals onze oosterburen wél daarvoor beloofd worden met belastingvoordeel, toch behoort er bij de adviseurs van daktuinaanleg ook kennis over wateropslag op daken zijn. Wateropslag kan niet alleen belangrijk zijn voor de berekening van de hoeveelheid planten en bomen op een dak, maar vaak ook voor het waterbeleid dat een gemeente hanteert om te zorgen dat hemelwater niet te snel wordt afgevoerd naar het rioleringsstelsel, beekjes en rivieren.

Daken zijn een uitstekende plek om water vast te houden. Een goede daktuin heeft dan ook met water vasthouden rekening gehouden. Als je water wilt vasthouden, kun je kiezen tussen waterbuffering (vertraagd tegenhouden van

regenwater berekend in uren), waterberging (water opslaan voor beregening van planten en bomen in bijvoorbeeld een vijvertje) en waterretentie (permanent vasthouden van water, waarbij alleen het overschot wordt geloosd).

6. Kostencalculatie

De opdrachtgever, bouwkundige, bouwer, architect, groenvoorziener en de leveranciers moeten één gezamenlijk plan maken voor een ontwerp, gebruik van materialen, plan van aanpak, tijdschema en te maken kosten voordat ze met de klus beginnen. Dit gebeurt vaak niet of niet goed genoeg. Hierdoor moet de daktuin op het laatst soms drastische veranderingen ondergaan, om het kostenplaatje te laten kloppen. Door overleg voorkom je verkeerde aannames over te maken kosten. Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat een architect geen flauw benul heeft van hoe zwaar en dus hoe duur een boom is.

Een daktuin met boom boven een parkeergarage, aangelegd door Du Pré Groenprojecten. Links een vijver.

7. Doortastende en constante procescontroles

Bij het aanleggen van een daktuin bepaalt de tuin- en landschapsarchitect aan de hand van het programma van eisen van de opdrachtgever hoe de tuin eruit komt te zien. Het groenvoorzieningsbedrijf waarmee hij samenwerkt, gunt de opdracht aan een dakdekker, die zorgt voor een goede ondergrond voor de daktuin. Deze partijen werken afzonderlijk van elkaar aan hun eigen stukje van de opdracht. Indien deze partijen zich niet verdiepen in elkaars discipline en werkvoortgang, zullen ze eventuele te maken fouten achteraf pas opsporen.

Robert Smid: "Zowel opdrachtgever als opdrachtnemers hebben onderling vaak te weinig verstand van de verschillende onderdelen die komen kijken bij daktuinaanleg."

Een daktuin met daarin meerdere bomen, aangelegd door Du Pré Groenprojecten.